

Stanovisko města k zavádění společného vzdělávání

V základních školách zřizovaných statutárním městem Pardubice je ve šk. roce 2015/2016 410 žáků s různými speciálními vzdělávacími potřebami. Město je zřizovatelem Základní školy praktické a mateřské školy speciální Pardubice, A. Krause 2344, ve které se vzdělává 54 žáků, z nichž 52 se vzdělává podle přílohy vzdělávacího programu pro žáky s lehkým mentálním postižením. Na území města dále působí Speciální mateřská škola, základní škola a praktická škola Pardubice, jejímž zřizovatelem je Pardubický kraj. V těchto praktických školách se vzdělává dohromady asi 100 žáků s lehkým mentálním postižením. Tito žáci by se měli dále vzdělávat v běžných základních školách, ale není jasné, jak se podaří organizačně vyřešit různé hodinové dotace ve vzdělávacím programu pro tyto žáky s hodinovou dotací pro ostatní žáky ZŠ. Zřizovatelé a ředitelé hledají odpovědi i na další otázky, jako například jestli budou mít také povinnost naplnit třídy do 30 žáků, jestli do této chvíle plně kvalifikovaní speciální pedagogové budou splňovat kvalifikaci i pro základní školu, stane-li se z praktické školy běžná základní škola apod. Praktické školy, které dosud kvalitně zajišťovaly vzdělávání na pomezí mezi běžnou základní a speciální školou, jsou navíc už nyní vyřazeny z možnosti čerpat většinu dotací z EU.

Zavedení inkluze bez přechodného období přináší řadu dalších nejasností. Řada z nich vzniká z důvodu chybějících prováděcích předpisů. Vyhláška, která se chystá, je zatím v pracovní verzi a je třeba zpracovat celou řadu zásadních připomínek.

Ujasněno není ani financování, tedy řešení zvýšených výdajů v souvislosti s inkluzívním vzděláváním. Současný systém financování krajských a obecních škol prostřednictvím krajských normativů a k nim připsaným příplatků na postižení se má změnit na systém přidělování financí podle stanovených podpůrných opatření. Ze státního rozpočtu mělo být na nově vznikající finanční nároky s tím spojené uvolněno pro regionální školství do konce roku 2016 410 milionů korun. Z této částky by měli být financováni například asistenti pedagoga, kompenzační pomůcky nebo personální nárůst ve školských poradenských zařízeních. Zatím však bylo financování regionálního školství navýšeno pouze o 80 milionů korun.

Rizika zavádění společného vzdělávání

1. Příslušná vyhláška zatím není schválená, její pracovní verze je velmi kritizovaná. V připomínkovém řízení se objevilo velké množství zásadních připomínek. Má-li dojít k jejich kvalitnímu zapracování, platná vyhláška nebude včas.
2. Na realizaci úplné inkluze nejsou školy připraveny legislativně, metodicky, personálně ani finančně. Pro uskutečnění procesu nejsou zajištěny podmínky.
3. U současných silných ročníků, tedy velmi plných tříd, je téměř nemožné zajistit požadované podmínky pro celé spektrum žáků a jejich různorodé speciální potřeby. Úplná inkluze by tedy vyžadovala mimo jiné značné snížení počtu žáků ve třídě.
4. Zajištění všech povinností spojených se zaváděním inkluze bez přechodného období (např. bezbariérovost škol) přináší obrovskou finanční zátěž pro zřizovatele.
5. Chybí metodická a personální podpora v poradenských pracovištích. Poradny nemají dostatečné kapacity. Už nyní jsou čekací lhůty dva měsíce. Kromě nových žádostí budou muset poradny rediagnostikovat všechny děti se SVP a připravit nová doporučení pro

podpůrná opatření. V současné situaci je zřejmé, že jejich připravované rozšíření nebude mít reálně potřebný počet kvalitních odborníků (volné odborné kapacity na trhu práce nejsou, je potřeba je teprve vzdělat a připravit).

6. Nový systém přiřazování podpůrných opatření žákům přinese značnou administrativní zátěž pro školy všech typů.
7. Chybí finanční zajištění procesu i plánovaných podpůrných opatření. Z původního požadavku byla v rozpočtu schválena jen 1/5. Peníze budou chybět také na dostatek asistentů pedagoga a speciálních pedagogů ve školách. Není ujasněno, jak budou řešeny zvýšené výdaje v souvislosti s inkluzivním vzděláváním i v dalších letech.
8. Hrozí pokles kvality vzdělávání ve veřejných školách a vznik neinkluzivních soukromých škol. Uvedená rizika ohrožují úspěch transformace speciálního vzdělávání a pravděpodobně povedou ke zhoršení všeobecné úrovně vzdělávání.

Návrhy pro zmírnění negativních dopadů inkluze úpravou legislativy (pořadí dle priorit)

1. varianta – ověření procesu na 1. stupni ZŠ a jeho postupné zavádění každý další rok (v souladu s managementem změn), legislativně dobře proveditelné, celý systém si „sedne“, připraví se odborné kapacity, rozpočet bude vyhovovat, EU bude mít jasnou informaci o zásadní změně, zřizovatelé škol a školských zařízení budou mít dostatek času k efektivní realizaci změn apod.).
2. varianta – ověření procesu nejprve na 1. stupni ZŠ u 1. - 5. ročníků základních škol a jeho postupné zavádění na 2. stupeň základních škol v dalších letech.
3. varianta – odložení účinnosti do 1. 1. 2018 (předpokládaný nástup reformy financování regionálního školství) by přineslo dostatek času na přípravu podmínek, metodickou podporu a zejména vyjasnění nejistoty finančního zajištění provázáním s příslušnou změnou ve financování regionálního školství.

Všechny výše uvedené argumenty vychází z rozsáhlých zkušeností a byly doporučeny i komisí pro výchovu a vzdělávání statutárního města Pardubice. Vycházejí i z připomínek Školské komise SMO ČR. Město Pardubice nabízí součinnost.